

d'avoir quelque ayde, assistance ou subside d'eux, si on s'est adressé aux Evêques de Liege & de Cambray, & à chacun dans son Diocèse, pour par leur moyen & autorité FAIRE CONVOQUER CEUX DU CLERGIE, aux quels l'on a accoustumé proposer & demander tel don gratuit ou subside, qu'il convenoit pour subvenir à nos affaires, en quoy ils ne sont jamais rendus difficiles, sans y ont volontairement consenty, comme encore ils seront prests quand la nécessité la requirera. Id est. Verum cum le obtulit occasio, ut ab iis precarium aliquod aut subsidium posceretur, adiri solitos Episcopos Leodiensem & Cameracensem, & quemlibet in tua Diocesi ut mediante eorum autoritate, II QUI DE CLERO SUNT CONVOCARENTUR, quibus proponi & à quibus peti moris fuit, donum gratuitum, aut subsidium quale conveniebat ut negotiis nostris succurreretur, qua in re difficiles se numquam praeberent; quin ultro assenserunt, prout & modo parati sunt, cum necessitas postulabat.

Ce non obstant sous ombre de dixièmes deniers n'a gueres deux fois accordés par les Etats de Brabant de tous biens & meubles & autres revenus l'on s'est avancé contraindre par execution réelle ceux du Clergie & Etat Ecclesiastique, SANS LES AVOIR FAIT ASSEMBLER ET DEMANDER LEUR CONSENTEMENT, COMME L'ON A ACCOUTUMÉ A FAIRE DU PASSE, le tout contre & au prejudice de leurs dits libertés, franchises & exemptions, nous supplians qu'à la conservation d'icelles il nous plaise sur ce faire declaration, afin que telle nouveauté ne soit eue en consequence. Id est. Quibus non obstantibus praetextu nummi decimi non ita pridem bis concessi per Ordines Brabantiae, in omnia bona & mobilia aliosque redditus, progressum est ad coactionem reali executione dicti Cleri & status Ecclesiastici, TAMETSI CONVOCATI NON FUERINT, NEC ROGATI ASSENSUM PROUT OLIM OBTINUIT CONSUETUDO, id est. Quae contra & in detrimentum libertatum dictarum, & exemptionum ipsorum. Nobis supplicantes ut pro conservatione illarum placeat Nobis declarationem facere, ne talis novitas ducatur in exemplum.

Scavoir faisons, que tous les choses susdites considérées, inclinant favorablement à la Supplication & Requeste desdits Remonstrans, avons déclaré & déclarons par ces presentes, que ce qu'ils ont payé & déclarons par ces presentes, que ce qu'ils ont payé & contribué es dixièmes dessus mentionnez, veu qu'ils ont esté accordés par l'extreme & nécessaire défense du Pays, ou tous exemptis & non exemptis Privilèges & non Privilèges, & tous autres nuls exceptes ont contribuez, ne sera cy apres eue en consequence & ne tournera au prejudice des dits libertés, franchises & exemptions des Remonstrans. Id est. Quibus omnibus attentis Notum facimus, propensi favorabiliter supplicationi dictorum exponentium, declaravimus & declaramus per hasce, quod id quod persolverunt & contribuerunt in exactionibus dictis nummi decimi, quandoquidem pro extrema & necessaria Patriae defensione fuerint permittæ & ad quas omnes tam exempti quam non exempti; Privilegio praediti & non praediti caeterique omnes, nemine excepto contribuerunt, nullum invehet detrimentum jurium, libertatum & exemptionum, Exponentium.

Ex hac supplica intelligimus, Clerum Brabantiae praetendisse se non posse comprehendi sub consensu Statuum Brabantiae, eo quod sub nullo membro contineretur.

Secundum ex apostilla data ad hanc supplicam patet, consensum Ordinum, occasione cujus praetendebatur, quod Clerus contribuere deberet, datum fuisse cum clausula, quod etiam exempti in contributionem venire deberent, id est. cum clausula hodie usitata, *niemandt urye*.

Tertio probat haec supplica, quod tunc nonnulli

praetenderint sub consensu Ordinum Brabantiae comprehendi ipsum Clerum, praesertim quando is datus est cum praedicta clausula, *niemandt urye*.

Quarto habemus ex ipsa Principis apostilla, à Clero tunc aliquam contributionem fuisse solutam; ipsum Principem judicasse ob praesentem necessitatem, hanc contributionem à Clero esse dissimulandam, sive jam factam non esse revocandam.

Quinto ex eadem apostilla habetur, Principem judicasse & declarasse hanc contributionem esse quidem à Clero dissimulandam; nequaquam tamen declarasse, Clerum sub consensu Ordinum tamen sub conditione, *niemandt urye*, praetito comprehendi: imò potius contrarium indicasse per clausulam apostillae insertam.

LVI. Quandoque posthac Clerus in contributionem subsidii per Status Brabantiae impositi, vocari cepit, nescio. Interim non obscurum est, Principes Belgii etiam hoc seculo, Clerum Brabantiae habuisse pro corpore omnino separato à tribus membris Ordinum, atque à Clero tamquam distincto Corpore *Subsidium voluntarium* petiisse; uti ex supra allegatis litteris patet.

LVII. Ulterius hoc scio à paucis annis nonnullos à Clero Brabantiae Pastores contendisse se non posse ex consensu Ordinum Brabantiae gravari; variisque editis publicis scriptis suam ab his subsidiis immunitatem propugnasse: atque inter alia divulgatum fuit scriptum cui titulus: *Brevis deductio juris pro immunitate Pastorum Brabantiae à publicis ejusdem Provinciae oneribus Supplicantium*; in quo scripto ostenditur, Clerum Secularem esse Corpus distinctum à Statibus Brabantiae, neque sub Consensu Statuum comprehendi; idque iisdem penè argumentis quae hinc à me proposita sunt.

Pendet quoque hic coram Concilio Brabantiae inter Capitulum SS. Michaelis & Gudulae juncto Clero civitatis Bruxellensis & ipsam civitatem Bruxellensem, in qua Capitulum & Clerus sustinent, se per Ordines Brabantiae citra specialem suum consensum gravari non posse.

LVIII. Quidquid sit de hac controversia, illud constat, Clerum in consensu Ordinum Brabantiae nominatus non exprimi; neque specialem quorundam determinatam est pro Praelatis primum membrum Ordinum constituentibus.

Indicium sanè probabile, Clerum ex prima intentione Ordinum Brabantiae non fuisse comprehensum, neque de Clero fuisse cogitatum; praesertim cum reperitur exactè determinatum quid in singulis subsidiis singulae civitates, & pagi proportionatim conferre debeant; nihil autem determinatum unquam sit, quàm portionem Clerus ferre debeat.

LIX. Unde & contingit, ut Pastores aliique de Clero taxentur & tallientur ab ipsis Pagorum Magistratibus & praetoribus, idque saepe cum notabili inaequalitate ad alios Incolas, & infractione immunitatis Ecclesiasticae, aliisque summis incommodis.

Sanè frequens in his & aliis Provinciis jam pridem fuit Cleri voluntaria contributio: at illius contributionis distributio per ipsa membra & supposita Cleri, non ipsis Pagorum consulis vel Praetoribus aliisque laicis, sed Deputatis aut Capitibus Cleri concredita fuit; atque ab his Ecclesiastici singuli habita proportione proventuum taxati, & contribuere compulsi sunt.

Legitur in citata acta Maximiliani & Mariae Ducum Brabantiae de 13. Junii 1479. quod Clerus Brabantiae consensisset in subsidium quoddam, sed imponendum & colligendum per Deputatos Cleri, absque interventu laicorum. Verba sunt: *Om by de veorz, Clergie of by sekeren heuren gheputeerde, die de ordinaris of conservateurs selver daer toe committeren ende stellen sullen sonder toedoen, middel of onder vinden van ons, noch eenighe*

veer die leckerhand, die veorz, somme van vier duysent Rynsguldens daer verde boven vercleert, te setten te innen ende te ontfangen soo dat behoort, ende t onsen beboeff te betaelen in termijne voorschreven, by aen selven heuren ghecommiteerden, die voor de selve Clergie of heuren gheputeerden ende neyghens anders rekeninghe ende bewijs daer af doen sullen, maer alsoo veer die veorz, Clergie of heure gheputeerde in ende tot behulp der ininghen van de penninghen voorschreven, boven ende tot behulp van de gheestelike censuren of bedwanginghe onser voereycker handt, teghen de veeder spanninghen of rebelle beboeffd, sullen wy of onse Officieren daer op versocht hun daer inne bystant ende behulp doen. Id est. Ut per dictum Clerum aut ejus Deputatos, quos ad eum finem Ordinarii aut ipsi Conservatores statuunt & designabunt, nullatenus interveniente nostra operâ, autoritate, aut instantia, vel alia laicali potestate, praedicta quatuor mille florenorum summa, valoris ut supra, imponatur, colligatur & recipiatur, prout opus, & ad usum nostrum persolvatur in dies praestituros, ab eodem Clero aut iis quibus negotium demandarint, qui eorum eodem Clero aut ejus Deputatis, nec aliis omnino, ratione reddent & conferent, verum si aut dictus Clerus, aut ejus Deputati ultra Ecclesiasticas Censuras vel ad earum robur, in dicta pecuniae collectionem seculari nostra potestate ad compellendum rebelles, & contumaces indigeant. Nos aut Ministri nostri id rogati opem & auxilium conferemus.

In Gallia quoque *donum gratuum*, in quod Clerus consentit, per Praelatos, non autem laicos distribui & colligi notum est.

Quomodocumque in contributionem & subsidium Clerus vocetur, operandum sanè esset, in hac occasione Clerus, ac notanter Pastores, laicis & suis subsidiis non subderentur; neque multisimilibus eorum vexationibus exponerentur; quibus optimi ac zelosissimi Pastores frequentius sunt expositi; ut potè qui ob annuntiatam veritatem, & zelum disciplinae odio malevolentium hominum magis sunt obnoxii. Episcoporum aliorumque Superiorum est prospicere & allaborare quâ viâ remedium huius adferri queat.

LX. Ex ipsa allegata acta Maximiliani & Mariae Ducum Brabantiae constat, subsidium voluntarium à Clero additum fuisse de consensu Episcoporum Leodiensis & Cameracensis, quibus Clerus Brabantiae tunc suberat *Met heuren vrye wille, by orlove ende consents van de Eerveerdighe Vaderen in Gode de Biscoppen van Luyck ende Camerick heuren Ordinaris*: Id est. Libera eorum voluntate annuentibus pariter & permittentibus ipsorum Ordinarii Reverendis in Christo Patribus Episcopis Leodiensis & Cameracensis. Idque conformiter ad Decretum Concilii Lateranensis in Cap. 4. *De Immunit. Eccles.*

LXI. Sed cum nulla fiat mentio Romani Pontificis,

admodum verisimile est, jam tum Decretum Concilii Lateranensis sub Innocentio III. in Cap. 7. *Exod.* non fuisse in usu, in quantum vult, ut in hujusmodi subsidiis aut contributionibus *consultatur Romanus Pontifex*. Facile enim privilegium quod vi declarationis Bonifacii VIII. praetendit Rex Galliae, vicino Belgio communicari potuit. Quidquid sit, certum & notorium est, in hujusmodi subsidiis consentiendis hodie Romanum Pontificem consulti non consuevisse. Vide Zypæum *Consul.* 1. *De Immunit. Eccles.* 1. ubi notat, eam ferre intra caeteras causam esse, cur *Bullam Cæne* non publicari aut recipi tam multis locis videamus.

LXII. Caeterum in annuendis subsidiis ea ratio tenenda, ut dum necessitatibus Patriae succurri praetenditur, ipse Clerus, ac signanter Pastores & aliorum Directoribus suis necessariis non priventur; & dum in temporalibus Reipublicae succurritur, in spiritualibus non noceatur; quos facillè continget, si Parochis sua necessaria desint.

Unde omnino justum est, dum subsidio aut aliqua voluntaria contributione Clerus gravatur, ipsam tamen Pastoralemente *competentiam* servari exemptam; quemadmodum jam pridem solliciti fuere Patres, ut *Mansus integer*, id est ipsa dos Ecclesiae unicuique servaretur à censu & servicio immunis; uti *capit.* 2. latius notatum fuit.

Adhuc nullatenus verisimile est, Principes desiderare, ut per subsidia competentia Pastoralis minuantur, qui tantopere solliciti fuerunt ut sine mora parochis de competentia provideretur; uti supra tit. 34. cap. 5. videri potest. Quare non semel hic in Belgio declaratum fuit, competentiam pastoralemente contributione esse exemptam ac signanter anno 1687. & 1687.

LXIII. Circa subsidia quae hic in Belgio Regi adduntur, & illud observandum, alia ex consensu Statuum sive Ordinum vel Membrorum imponi vel colligi tantquam *realia*, sive uti loquuntur *pede reali, reale voer*; alia ut personalia *personale voer*; alia denique partim reali, partim personali; prout Ordinibus vel Statibus visum fuerit: vel si non exprimat, tunc colligi solet eo pede, quo aliis subsidium pro tali necessitate, aut talibus expensis solutum, colligi consuevit: soletque hinc & consuetudo operari, ut observat Zypæus *Consul.* 1. *De Immunit. Eccles.*

LXIV. Quando ut realia, sive *pede reali* colliguntur, tunc fundis imponuntur, non habita personarum consideratione: ita ut exteri tallentur, sive in contributione vocentur in locis ubi fundi eorum siti sunt, pro ratione fundorum Econtra ubi ut *personalia* colliguntur, non habetur ratio fundorum sed personarum; & collectio seu impositio sit personis habito respectu loci & proventuum suorum tuncque soli incolae gravantur in loco domicilii. Ex his facillè videre est, quae ratio inear, dum partim realia partim personalia sunt.

TITULUS XXXVI.

De Administratione & Alienatione Bonorum Ecclesiasticorum.

CAPUT I.

De Episcoporum in dispensandis & administrandis rebus Ecclesiae auctoritate.

1. Plena dispensatio rerum Ecclesiae olim fuit penes Episcopos.
2. Etiam post divisionem in 4. portiones mansit penes Episcopos dispensandi auctoritas.
3. Nonnulli Episcopi hac auctoritate abutebantur.

Van Eijpen Jur. Eccl. P. II.

4. Voluerunt Synodi Ecclesiae Parochialibus provideri.
5. Seculo 6. ceperunt aliqua obventiones Ecclesiae Parochialibus assignari.
6. Sensim singulis Titulis particularia proventus fuere annexi.
7. Libertate Episcoporum dispensandi res Ecclesiae per electionem Beneficiorum dimissas, manserunt supremi earum rerum Superintendentes.
8. Primum hujus Superintendens argumentum *Evangelium*.

Cccc 2

9. Secun-